

Enheten för naturvård

Kronhagen SE0110195

Bevarandeplan för Natura 2000-område

(enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

Namn	Kronhagen	Areal	6,6 ha
Natura 2000-kod	SE0110195		
Kommun	Ekerö		
Bevarandeplan fastställd av Länsstyrelsen	2011-09-14		
Bevarandeplan reviderad av Länsstyrelsen	2017-06-12		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Privat.		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
9070	Trädklädd betesmark	6,6	100

BEVARANDEPLANDatum
2017-06-12Beteckning
511-18591-2017**Ingående arter enligt art-och habitatdirektivet**

Natura 2000-arter är arter som finns upptagna i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella Natura 2000-arter.

Tabell 2. Arter.

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Inga Natura 2000-arter finns rapporterade från området.		

Bevarandesyfte för Kronhagen

Bevarandesyftet och beskrivningen av livsmiljöer nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdesskydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade livsmiljöerna – i Kronhagen 9070, trädklädd betesmark.

Förutsättningarna för spridning till och från gammeleklokaler i omgivningarna är begränsade. Området ligger ganska isolerat i landskapet. Ett 20 tal grova ekar och yngre efterträdare finns i tomtområdet strax utanför den sydöstra gränsen. Ett mindre område med grova ekar finns också ca 100 m österut. Andra eklokaler i omgivningarna ligger åtminstone ett par kilometer bort, både öster- och västerut. De som ligger åt väster är dock relativt stora och kan förhoppningsvis ändå bidra med effektiv spridning av djur och växter knutna till gammelek.

Kronhagen ligger inom Mälarens värdestrakt, där naturvärdena främst är kopplade till lövträd, bl a hagmarksekar.

Prioriterade åtgärder för området är fortsatt bete med någon form av betesavtal, samt den skötsel som framgår av tabell 3. Se kursiverad text under rubriken ”Bevarandeåtgärder med tidsplan”.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18591-2017

Bevarandemål för Kronhagen

Trädklädd betesmark (9070)

- Arealen trädklädd betesmark ska bibehållas.
- Vegetationen ska vara välhävdat av bete och/eller slåtter, helst bete, varje år vid vegetationsperiodens slut så att ansamling av förna inte sker.
- Det ska finnas rikligt med gamla grova ekar.
- Det ska finnas grov död ved och mulmträd.
- Grova ekar ska stå solexponerade och fria från konkurrerande träd och buskar.
- Det ska finnas gläntor där solljus når fältskiktet, vilket är en förutsättning för en hävdgynnad flora.
- Igenväxningsvegetation ska inte eller endast i måttlig omfattning förekomma.
- Blommande/bärproducerande buskar och småträd, t.ex. slån, nypon och enar, ska bevaras vid låg täckningsgrad.
- Föryngringen av ek ska vara god. Minst fyra ersättningsträd av varierande åldrar behövs för varje jätteek. Flertalet av de yngre - medelålders träden ska stå fria från konkurrerande träd och buskar för att på sikt kunna växa sig riktigt grova.
- För livsmiljön typiska arter ska ha goda förutsättningar att finnas i livskraftiga bestånd.

Det är önskvärt om de gamla träden strax utanför området också kan bevaras så långt möjligt. Det ska också finnas möjlighet till spridning till och från närliggande eklokaler. Avståndet till lämpliga ekar utanför området bör inte vara större än 1 km.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Kronhagen ligger på Väntholmen, nordöstra delen av Färingsö, i Ekerö kommun. Området består av en igenvuxen f.d. beteshävdad ekhage. Hagen omges till största del av åkermark, förutom i sydost där angränsande mark består av ett tomtområde. Här växer också en hel del gamla och grova ekar samt många yngre efterträdare. Strax söder om Naturaområdet ligger Väntholmsviken. Tvärs genom hagen går den allmänna vägen mellan Ölsta/Ekeberga och Björkvik, som ligger längst ut på Väntholmens udde.

Lunden klassades som nyckelbiotop i Skogsstyrelsens nyckelbiotopinventering 1998.

Beskrivning av livsmiljöer

Trädklädd betesmark (9070)

Ekhagen består av två små kullar med en väg emellan. Området har lång kontinuitet som beteshävdad hagmark med ett glest träd- och buskskikt av ek och

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18591-2017

hassel. Efter det att betet upphörde har hagen successivt slutits och har idag karaktären av skogslund. Det rikligt utvecklade buskskiktet domineras av hassel, hagtorn och slån, men även nypon, skogstry, måbär, berberis, olvon, getapel och hägg förekommer. I trädskiktet finns - förutom ek - ask, lönn, apel och asp. Många av ekarna är grova med skorpbark, och det finns gott om hålträd. Det finns tämligen gott om torrträd, högstubbar och omkullfallna ekar, almar och triviallövnträd.

Fältskiktet domineras av lundarter såsom tandrot, vårärt, trolldruva, underviol, stor- och getrams samt nästrot. Bland kryptogamer kan nämnas fällmossa, gulpudrad spiklav, oxtungssvamp (rödlistad, NT), skriflav och blekspikar. Dessa förekommer inom Naturaområdet och/eller strax utanför gränsen. Jordarten domineras av sandig-moig morän och delvis lera. Jordmånen består till största delen av mullrik, kalkpåverkad brunjord.

Vid trädkarteringen 2007 noterades 20 ekar och en ask över 1 meter i brösthöjdsdiameter inom Natura 2000-området, samt drygt 20 något klenare hålträd av ek. Flertalet är i gott skick, men trängda av yngre träd och buskar.

Delområdet norr om vägen består av en bergkulle med relativt branta sluttningar. Här finns fem riktigt grova ekar och en grov ask (diameter > 1 m), samt några något klenare hålekar med mulm. I den branta sydslutningen är skogen sedan länge slutet med främst hassel och gran. Den norra sluttningen har ett något glesare träd- och buskskikt med fler vidkroniga ekar. En riktigt grov ask växer mitt i backen. Den yngre generationens träd består mestadels av ung rakstammig ek.

I delområdet söder om vägen är trädskiktet glesare och de nära 20 grova ekarna (> 1m diameter) står lagom glest, om än något trängda av yngre träd och buskar. Bitvis finns utvecklad gräsvål, främst i större öppna gläntor, men på sina ställen är hagtorns- och slånbuskagen täta. Bestånd av yngre alm och ask finns bl.a. i en svacka invid vägen.

Nya uppgifter 2017: Området betas med får. En del röjningsinsatser gjordes kring ekarna vintern 2014/2015. En omfattande restaurering genomfördes under 2016 med gallring och röjning i hela området, inkl ringbarkning av aspar och avverkning av all gran. Området stängslades. Friställning av 2 ekar på angränsande markägares mark utanför N2000 (norra delområdet) gjordes.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18591-2017

Trädklädd betesmark (9070)

De mest aktuella hoten för Kronhagen är:

- Beskuggning av äldre ekar och yngre rekryteringsträd med träd och buskar som växer in i kronan och/eller skuggar stammen.
- Ingen eller alltför svag hävd med igenväxning som följd.
- Isolering/fragmentering av området med få möjligheter för arter att sprida sig till närliggande lokaler.

Övrigt som kan skada/hota livsmiljön:

- Exploatering.
- Större skogsbruksåtgärder såsom avverkning, markberedning och skogsplantering.
- Virkestransporter eller körning med andra tyngre fordon kan skada för livsmiljön viktiga markförhållanden, samt leda till förändrad hydrologi.
- Oförsiktigt utförda och/eller för snabba restaureringsinsatser i trädskiktet.
- Vinterbete som kan skada marken och få gödslingsseffekt som följd.
- Bortstädning av döda träd och/eller högstubbar utgör ett direkt hot mot de arter som lever på dessa substrat.
- Brist på unga ekar som ersättningsträd till de gamla ekarna.

Bevarandeåtgärder med tidsplan**Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

Strandskydd gäller enligt 7 kap 13-18 §§ MB inom mindre delar av Natura 2000-området. Inom strandskyddat område är viss typ av exploatering förbjuden, t.ex. uppförande av ny byggnad. Undantag från förbudet gäller t.ex. byggnader som behövs för de areella näringarna och som måste finnas inom strandskyddat område.

Området ingår i ett treårigt betesavtal.

Behov av ytterligare reglering

När nuvarande betesavtal går ut så behövs avtal eller miljöersättning för att säkra att området hävdas.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12Beteckning
511-18591-2017

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder för Kronhagen. Åtgärder i kursiv är prioriterade.

Livsmiljö/art	Åtgärd	Tidsplan
Trädklädd betesmark (9070)	<p><i>Bete.</i></p> <p>Omfattande röjningsinsatser gjordes 2014-2016.</p> <p>Eventuellt finns behov av ytterligare åtgärder framöver såsom röjning av uppkommande sly.</p>	<p>Årligen.</p> <p>2014-2016.</p> <p>Vid behov.</p>
Angränsande marker	<p>Önskvärt att gynna äldre ekar samt yngre ersättningsträd i angränsande marker till Natura 2000-området för att bibehålla kontinuiteten av ek och möjliggöra spridning av arter knutna till ek.</p>	
	<p>Restaureringsåtgärder bör ske försiktigt och successivt så att arterna hinner anpassa sig till nya ljus-, värme- och fuktighetsförhållanden. Börja med att vidga redan befintliga, eller nyligen igenväxta, gläntor och brynzoner.</p> <p>Låt lågor, högstubbar, torrträd och nedfallna grova grenar av ädellövträden finnas kvar i markerna. För att lågor och grenar inte ska täcka för stora delar av marken kan de samlas i högar.</p> <p>Lämna kvar en hel del av de grövsta hasselbuketterna. De kan ha stort värde för vedskalbaggar.</p> <p>Spara gärna några taggiga busksnår, som kan skydda unga ekplantor från betesskador och på så sätt vara en förutsättning för föryngring. Låt även en del blommande buskar vara kvar.</p>	

BEVARANDEPLANDatum
2017-06-12Beteckning
511-18591-2017**Bevarandetillstånd i dag**

Tabell 4. Bevarandetillstånd hos ingående livsmiljöer.

Livsmiljö/art	Bevarandetillstånd
Trädklädd betesmark (9070)	På väg att bli gynnsamt efter naturvårdsåtgärder.

Inventeringar i området och andra referenser

Länsstyrelsen i Stockholms län, 2007. Trädinventering.

Skogsvårdsstyrelsen, 1998. Nyckelbiotopsinventering.

<http://www.naturvardsverket.se>. Naturvårdsverkets Art- och naturtypsvisa vägledningar.**Karta**

Ortofoto (flygår: 2000) över Kronhagen. Natura 2000-området med dess två delområden avgränsas med röd linje. Hela området klassas som 9070.